

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів та обліку

ЗАТВЕРДЖУЮ
Дека́н факультету фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА
" 05 " _____ 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В. о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
" 10 " _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор навчально-наукового інституту
новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ
" 05 " _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
„УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”

ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійна програма – “Соціальне забезпечення”

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік/іспит, (семестр)
Денна	1	2	30	15	5	4	96	150	Залік (2)
Заочна	1	2	8	4	-	-	138	150	Залік (2)

05.10.2023

Тернопіль – ЗУНУ,
2023

Робочу програму склали канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Галина КУЛИНА та д-р екон. наук, доцент, професор кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Микола СТЕЦЬКО.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, протокол № 3 від 02 . 10 . 2023 р.

Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу,
д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення, протокол № 2 від 05 . 10 . 2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
канд. екон. наук, доцент

Галина КУЛИНА

Гарант ОПШ,
канд. екон. наук, доцент

Галина КУЛИНА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”

1. Опис дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення”

Дисципліна – “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення”	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни – вибіркова Мова викладання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 232 Соціальне забезпечення	Рік підготовки: <i>денна форма</i> – 1; <i>заочна форма</i> – 1 Семестр: <i>денна форма</i> – 2; <i>заочна форма</i> – 2
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – “Соціальне забезпечення”	Лекції: <i>денна форма</i> – 30 год.; <i>заочна форма</i> – 8 год. Практичні заняття: <i>денна форма</i> – 15 год.; <i>заочна форма</i> – 4 год.
Загальна кількість годин: <i>денна форма</i> – 150 год.; <i>заочна форма</i> – 150 год.	ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота: <i>денна форма</i> – 100 год. (у тому числі тренінг – 4 год.); <i>заочна форма</i> – 138 год.
Тижневих годин: <i>денна форма</i> – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Індивідуальна робота: <i>денна форма</i> – 5 год. Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення” спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок з підготовки та реалізації прийняття ефективних фінансових рішень щодо формування й ефективного використання потенціалу установ і організацій сфери соціального забезпечення у контексті якісного соціального захисту та соціальної підтримки населення.

Головним завданням курсу є оволодіння фундаментальними питаннями теорії та практики управління фінансами сфери соціального забезпечення, набуття вмінь критично аналізувати ефективність їх організації з використанням сучасних методик менеджменту та виокремлювати невирішені проблеми з подальшим обґрунтуванням напрямів їх розв’язання; набуття навиків щодо оцінки соціальних ризиків та методики управління ними; структури

державних органів управління сфери соціального забезпечення; організації системи соціального забезпечення та фінансового механізму соціальних виплат; специфіки управління доходами та видатками у сфері соціального забезпечення; світової практики управління фінансами в зазначеній галузі.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення фінансів сфери соціального забезпечення як елемент фінансової системи держави;
- дослідження концептуалізації та методології оцінки соціальних ризиків;
- розгляд системи державних органів управління та їхніх функцій у сфері соціального забезпечення;
- розкриття державного регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення;
- розгляд системи соціального забезпечення в Україні та фінансового механізму соціальних виплат;
- дослідження інформаційного забезпечення та сучасних інформаційних технологій управління фінансами в сфері соціального забезпечення;
- ознайомлення із специфікою управління доходами та видатками у сфері соціального забезпечення;
- вивчення світового досвіду управління фінансами у сфері соціального забезпечення.

2.3. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

У результаті вивчення дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення” студенти повинні:

- знати термінологію з питань фінансів сфери соціального забезпечення, аналізувати основні принципи та завдання даної ланки як складової фінансової системи держави;
- вміти пояснювати сутність соціальних ризиків та на практиці застосовувати методику їх оцінки;
- розуміти структуру та функціональне призначення державних органів управління у сфері соціального забезпечення в Україні та вміти на практиці застосувати знання щодо правових основ діяльності вказаних суб’єктів;
- розуміти структуру та функціональне призначення державних органів, що здійснюють державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення та вміти на практиці застосовувати знання і навички щодо їхніх прав та обов’язків;
- розуміти сутність, необхідність та відмінності у системах соціального забезпечення населення в Україні та на практиці використовувати навички, що стосуються фінансового механізму соціальних виплат у державі;
- вміти користуватися сучасним інформаційним забезпеченням, з яким працює менеджмент у сфері управління фінансами соціального забезпечення;
- знати теорію управління доходами та видатками у сфері соціального забезпечення та на практиці застосовувати набуті навички щодо прийняття ефективних управлінських рішень у даній галузі;
- володіти теоретичними знаннями, що стосуються світового досвіду управління фінансами у сфері соціального забезпечення та на практиці застосовувати фахові навички щодо імплементації окремих аспектів зарубіжного досвіду у фінансову систему нашої країни.

3. Програма дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення”

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1. Фінанси сфери соціального забезпечення як елемент фінансової системи держави

Сутність поняття “фінанси соціального забезпечення” та “управління фінансами в сфері соціального забезпечення”. Принципи управління фінансами в сфері соціального забезпечення. Рівні та сфери управління фінансами в сфері соціального забезпечення.

Основна мета і завдання управління фінансами в сфері соціального забезпечення як науки.

Тема 2. Соціальні ризики: концептуалізація та методологія оцінки

Економічна сутність соціальних ризиків та їх класифікація. Основні чинники, які впливають на рівень соціальних ризиків. Історичні етапи розвитку науки про соціальні ризики.

Методика оцінки соціальних ризиків. Європейська система соціальних показників: вимірювання соціальних процесів у координатах ідентичності, нерівності, консолідації та конфліктності; обґрунтування й поєднання нових вимірювань чи показників; використання найприйнятніших баз даних і результатів крос-національних досліджень.

Тема 3. Система державних органів управління та їхні функції у сфері соціального забезпечення

Система державних органів управління з питань соціального забезпечення населення в Україні. Міністерство соціальної політики України, його структура та функції. Пенсійний фонд України, його структура, основні функції та завдання. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття України: структура та функціональне призначення. Фонд соціального страхування України: структура, функції та основні завдання.

Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 4. Державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення

Сутність поняття “державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення”. Система державного регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення та його особливості в організаціях і установах галузі соціального забезпечення. Зарубіжний досвід державного регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення.

Тема 5. Система соціального забезпечення в Україні та фінансовий механізм соціальних виплат

Необхідність, сутність та відмінності у системах соціального забезпечення різних категорій населення в Україні.

Сутність фінансового механізму соціальних виплат, основні елементи та принципи. Прожитковий мінімум як базовий соціальний стандарт. Державний бюджет як основне джерело фінансування витрат на соціальний захист населення. Фінансове планування та прогнозування як елемент бюджетного забезпечення соціальних гарантій населення. Бюджетне регулювання як блок фінансового механізму забезпечення в країні соціальних гарантій. Методи фінансового механізму державного управління соціальним захистом населення.

Тема 6. Інформаційне забезпечення та сучасні інформаційні технології управління фінансами в сфері соціального забезпечення

Інформаційне забезпечення у сфері соціального забезпечення. Класифікація фінансової інформації. Види і потоки фінансової інформації у сфері соціального забезпечення. Державна казначейська служба України як орган, що концентрує бюджетні кошти в єдиній системі рахунків підпорядкованих структур, створює єдину інформаційну базу та готує фінансову і бюджетну звітність. Модернізація системи бухгалтерського обліку в державному секторі.

Тема 7. Управління доходами у сфері соціального забезпечення

Соціальне забезпечення як захист від життєвих ризиків і механізм перерозподілу доходів. Бюджетні та позабюджетні джерела фінансування соціального забезпечення.

Сутність та особливості управління доходами у сфері соціального забезпечення. Особливості фінансування програм соціального забезпечення. Стимулююча та компенсаційна функції сучасної системи соціального захисту населення. Фінансове забезпечення модернізації соціального забезпечення. Антикризові фінансові заходи у сфері соціального захисту: збільшення обсягів допомоги та охоплення населення соціальними програмами. Оптимальні механізми побудови й розвитку системи соціального забезпечення.

Тема 8. Управління видатками у сфері соціального забезпечення

Бюджетні та позабюджетні джерела фінансування соціального забезпечення та їх класифікація. Державні соціальні стандарти і нормативи для визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян.

Фінансові аспекти визначення розмірів основних соціальних гарантій: мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії за віком, інших видів соціальних та компенсаційних виплат. Видатки зведеного бюджету на фінансування соціального забезпечення. Фінансування соціального захисту певних категорій громадян з державного та місцевих бюджетів за функціональною класифікацією видатків. Фінансові аспекти управління видатками у сфері соціального забезпечення.

Тема 9. Світовий досвід управління фінансами у сфері соціального забезпечення

Основні проблеми фінансування сфери соціального забезпечення в Україні. Причини неефективності фінансування сфери соціального забезпечення в Україні. Міжнародно-правові гарантії щодо реалізації соціальних прав людини. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу.

Джерела прямого та непрямого фінансування соціальної сфери згідно із світовою практикою: безпосередні бюджетні видатки; “податкові видатки” у вигляді пільг, відшкодувань, відстрочок; страхові внески до державних і недержавних страхових фондів; усупільнення коштів підприємств у вигляді їхніх зобов'язань щодо виконання соціальних функцій; благодійність приватних осіб, фірм та організацій; громадські ініціативи – різноманітні фонди й збори; особисті кошти та зобов'язання громадян; кредити; надання державного майна для функціонування соціальної сфери, використання державної інфраструктури тощо. Пріоритетні завдання у сфері соціального забезпечення: підвищення ефективності управління бюджетними коштами для державної підтримки соціально бідних верств населення, подальше реформування сфери соціального захисту.

**4. Структура залікового кредиту
дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення”**

денна форма навчання

Тема	Кількість годин				
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Інд. робота	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ в СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</i>					
Тема 1. Фінанси сфери соціального забезпечення як елемент фінансової системи держави	3	1	11	-	Поточне опитування
Тема 2. Соціальні ризики: концептуалізація та методологія оцінки	3	1	10	-	
Тема 3. Система державних органів управління та їхні функції у сфері соціального забезпечення	3	2	11	1	
Тема 4. Державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення	3	2	10	-	
<i>Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</i>					
Тема 5. Система соціального забезпечення в Україні та фінансовий механізм соціальних виплат	4	2	11	1	Поточне опитування
Тема 6. Інформаційне забезпечення та сучасні інформаційні технології управління фінансами в сфері соціального забезпечення	4	2	11	1	
Тема 7. Управління доходами у сфері соціального забезпечення	4	2	11	1	
Тема 8. Управління видатками у сфері соціального забезпечення	4	2	11	1	
Тема 9. Світовий досвід управління фінансами у сфері соціального забезпечення	2	1	10	-	
Тренінг			4		
Разом	30	15	100	5	

заочна форма навчання

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Інд. робота
<i>Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</i>				
Тема 1. Фінанси сфери соціального забезпечення як елемент фінансової системи держави	1	1	15	-
Тема 2. Соціальні ризики: концептуалізація та методологія оцінки	1	-	15	-
Тема 3. Система державних органів управління та їхні функції у сфері соціального забезпечення	1	1	15	-
Тема 4. Державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення	1	-	15	-
<i>Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</i>				
Тема 5. Система соціального забезпечення в Україні та фінансовий механізм соціальних виплат	1	-	15	-
Тема 6. Інформаційне забезпечення та сучасні інформаційні технології управління фінансами в сфері соціального забезпечення	1	-	16	-
Тема 7. Управління доходами у сфері соціального забезпечення	1	1	16	-
Тема 8. Управління видатками у сфері соціального забезпечення	1	1	16	-
Тема 9. Світовий досвід управління фінансами у сфері соціального забезпечення	-	-	15	-
Разом	8	4	138	-

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

Практичне заняття 1

Тема 1. Фінанси сфери соціального забезпечення як елемент фінансової системи держави

Мета: полягає у розумінні термінології з питань фінансів сфери соціального забезпечення, умінні аналізувати основні принципи та завдання даної ланки як складової фінансової системи держави.

Питання для обговорення.

1. Сутність поняття фінанси соціального забезпечення та управління фінансами у сфері соціального забезпечення.
2. Принципи управління фінансами у сфері соціального забезпечення.
3. Рівні та сфери управління фінансами у сфері соціального забезпечення.
4. Основна мета і завдання управління фінансами у сфері соціального забезпечення як науки.

Тема 2. Соціальні ризики: концептуалізація та методологія оцінки

Мета: полягає в оволодінні теоретичними знаннями щодо сутності соціальних ризиків та умінні на практиці застосовувати методику оцінки та управління ними.

Питання для обговорення.

1. Економічна сутність соціальних ризиків та їх класифікація.
2. Основні чинники, які впливають на рівень соціальних ризиків.
3. Історичні етапи розвитку науки про соціальні ризики.
4. Методологія оцінки соціальних ризиків та управління ними.
5. Європейська система соціальних показників: вимірювання соціальних процесів у координатах ідентичності, нерівності, консолідації та конфліктності; обґрунтування й поєднання нових вимірювань чи показників; використання найприйнятніших баз даних і результатів крос-національних досліджень.

Практичне заняття 2

Тема 3. Система державних органів управління та їхні функції у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у розумінні структури та функціонального призначення державних органів зі здійснення соціального забезпечення в Україні та умінні на практиці застосувати знання щодо правових основ вказаних суб'єктів.

Питання для обговорення.

1. Міністерство соціальної політики, його структура, функції та основні завдання.
2. Пенсійний фонд України, його структура та основні функції.
3. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття України: структура та функції.
4. Фонд соціального страхування України: структура, функціональне призначення та основні завдання.

Практичне заняття 3

Тема 4. Державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у розумінні структури та функціонального призначення державних органів що здійснюють державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення та умінні на практиці застосовувати знання і навички щодо їхніх прав та обов'язків.

Питання для обговорення.

1. Сутність поняття державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення.
2. Система державного регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення та його особливості в організаціях соціальної сфери.
3. Зарубіжний досвід державного регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення.

Практичне заняття 4

Тема 5. Система соціального забезпечення в Україні та фінансовий механізм соціальних виплат

Мета: полягає у розумінні сутності, необхідності та відмінностей у системах соціального забезпечення населення в Україні та умінні на практиці використовувати фахові навички, що стосуються фінансового механізму соціальних виплат у державі.

Питання для обговорення.

1. Система соціального забезпечення: сутність та основні відмінності щодо різних категорій населення.
2. Сутність фінансового механізму соціальних виплат, основні елементи та принципи. Прожитковий мінімум як базовий соціальний стандарт.
3. Державний бюджет як основне джерело фінансування витрат на соціальний захист населення.

4. Фінансове планування та прогнозування як елемент бюджетного забезпечення соціальних гарантій населення.
5. Бюджетне регулювання як блок фінансового механізму забезпечення в країні соціальних гарантій.
6. Методи фінансового механізму державного управління соціальним захистом населення.

Практичне заняття 5

Тема 6. Інформаційне забезпечення та сучасні інформаційні технології управління фінансами в сфері соціального забезпечення

Мета: полягає в умінні користуватися сучасним інформаційним забезпеченням, з яким працює менеджмент у сфері управління фінансами соціального забезпечення.

Питання для обговорення.

1. Інформаційне забезпечення у сфері соціального забезпечення.
2. Класифікація фінансової інформації. Види і потоки фінансової інформації у сфері соціального забезпечення.
3. Державна казначейська служба України як орган, що концентрує бюджетні кошти в єдиній системі рахунків підпорядкованих структур, створює єдину інформаційну базу та готує фінансову та бюджетну звітність.
4. Модернізація системи бухгалтерського обліку в державному секторі.

Практичне заняття 6

Тема 7. Управління доходами у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у необхідності знати теорію управління доходами у сфері соціального забезпечення та на практиці застосовувати набуті навички щодо прийняття ефективних управлінських рішень у даній галузі.

Питання для обговорення.

1. Соціальне забезпечення, як захист від життєвих ризиків і механізм перерозподілу доходів. Бюджетні та позабюджетні джерела фінансування соціального забезпечення.
2. Сутність та особливості управління доходами у сфері соціального забезпечення.
3. Особливості фінансування програм соціального забезпечення.
4. Стимулююча та компенсаційна функції сучасної системи соціального захисту населення. Фінансове забезпечення модернізації соціального забезпечення.
5. Антикризові фінансові заходи у сфері соціального захисту: збільшення обсягів допомоги та охоплення населення соціальними програмами.
6. Оптимальні механізми побудови й розвитку системи соціального забезпечення.

Практичне заняття 7

Тема 8. Управління видатками у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у необхідності знати теорію управління видатками у сфері соціального забезпечення та на практиці застосовувати набуті навички щодо прийняття ефективних управлінських рішень у даній галузі.

Питання для обговорення.

1. Бюджетні та позабюджетні джерела фінансування соціального забезпечення та їх класифікація.
2. Державні соціальні стандарти і нормативи для визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян.
3. Фінансові аспекти визначення розмірів основних соціальних гарантій: мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії за віком, інших видів соціальних та компенсаційних виплат. Видатки зведеного бюджету на фінансування соціального забезпечення.

4. Фінансування соціального захисту певних категорій громадян з державного та місцевих бюджетів за функціональною класифікацією видатків.
5. Фінансові аспекти управління видатками у сфері соціального забезпечення.

Практичне заняття 8

Тема 9. Світовий досвід управління фінансами у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у необхідності оволодіти теоретичними знаннями, що стосуються світового досвіду управління фінансами у сфері соціального забезпечення та на практиці застосовувати фахові навички щодо імплементації окремих аспектів зарубіжного досвіду у фінансову систему нашої країни.

Питання для обговорення.

1. Основні проблеми фінансування сфери соціального забезпечення в Україні. Причини неефективності фінансування сфери соціального забезпечення в Україні.
2. Міжнародно-правові гарантії щодо реалізації соціальних прав людини. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу.
3. Джерела прямого та непрямого фінансування соціальної сфери згідно із світовою практикою: безпосередні бюджетні видатки; «податкові видатки» у вигляді пільг, відшкодувань, відстрочок; страхові внески до державних і недержавних страхових фондів; усупільнення коштів підприємств у вигляді їхніх зобов'язань щодо виконання соціальних функцій; благодійність приватних осіб, фірм та організацій; громадські ініціативи – різноманітні фонди й збори; особисті кошти та зобов'язання громадян; кредити; надання державного майна для функціонування соціальної сфери, використання державної інфраструктури тощо.
4. Пріоритетні завдання у сфері соціального забезпечення: підвищення ефективності управління бюджетними коштами для державної підтримки соціально бідних верств населення, подальше реформування сфери соціального захисту.

Заочна форма навчання

Практичне заняття 1

Тема 1. Фінанси сфери соціального забезпечення як елемент фінансової системи держави

Мета: полягає у розумінні термінології з питань фінансів сфери соціального забезпечення, умінні аналізувати основні принципи та завдання даної ланки як складової фінансової системи держави.

Питання для обговорення.

1. Сутність поняття фінанси соціального забезпечення та управління фінансами у сфері соціального забезпечення.
2. Принципи управління фінансами у сфері соціального забезпечення.
3. Рівні та сфери управління фінансами у сфері соціального забезпечення.
4. Основна мета і завдання управління фінансами у сфері соціального забезпечення як науки.

Тема 3. Система державних органів управління та їхні функції у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у розумінні структури та функціонального призначення державних органів зі здійснення соціального забезпечення в Україні та умінні на практиці застосувати знання щодо правових основ вказаних суб'єктів.

Питання для обговорення.

1. Міністерство соціальної політики, його структура, функції та основні завдання.
2. Пенсійний фонд України, його структура та основні функції.
3. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття України: структура та функції.

Практичне заняття 2

Тема 7. Управління доходами у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у необхідності знати теорію управління доходами у сфері соціального забезпечення та на практиці застосовувати набуті навички щодо прийняття ефективних управлінських рішень у даній галузі.

Питання для обговорення.

1. Соціальне забезпечення, як захист від життєвих ризиків і механізм перерозподілу доходів. Бюджетні та позабюджетні джерела фінансування соціального забезпечення.
2. Сутність та особливості управління доходами у сфері соціального забезпечення.
3. Особливості фінансування програм соціального забезпечення.
4. Стимулююча та компенсаційна функції сучасної системи соціального захисту населення. Фінансове забезпечення модернізації соціального забезпечення.
5. Антикризові фінансові заходи у сфері соціального захисту: збільшення обсягів допомоги та охоплення населення соціальними програмами.
6. Оптимальні механізми побудови й розвитку системи соціального забезпечення.

Тема 8. Управління видатками у сфері соціального забезпечення

Мета: полягає у необхідності знати теорію управління видатками у сфері соціального забезпечення та на практиці застосовувати набуті навички щодо прийняття ефективних управлінських рішень у даній галузі.

Питання для обговорення.

1. Бюджетні та позабюджетні джерела фінансування соціального забезпечення та їх класифікація.
2. Державні соціальні стандарти і нормативи для визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян.
3. Фінансові аспекти визначення розмірів основних соціальних гарантій: мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії за віком, інших видів соціальних та компенсаційних виплат. Видатки зведеного бюджету на фінансування соціального забезпечення.
4. Фінансування соціального захисту певних категорій громадян з державного та місцевих бюджетів за функціональною класифікацією видатків.
5. Фінансові аспекти управління видатками у сфері соціального забезпечення.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Варіанти КПЗ

Для студентів як денної, так і заочної форм навчання особливе значення мають індивідуальні завдання з дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення”, які виконуються самостійно кожним студентом і охоплюють всі основні теми дисципліни. Виконання даних завдань студентами має на меті більш глибоке й повне засвоєння теоретичного матеріалу з основ організації управління у сфері соціального забезпечення, оволодіння навичками застосування набутих теоретичних знань на практиці в контексті оцінки за рівнем доходів та витрат ефективність фінансування соціального забезпечення населення на прикладі окремих соціальних установ і організацій.

Виконання індивідуальних завдань є одним із обов’язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни.

Завдання КПЗу:

ЗАВДАННЯ 1: Розробка проекту ЦНАП для конкретної ОТГ (обраної самостійно) та розрахунок бюджету створення і функціонування. У процесі виконання завдання уявіть, що Вам завдання поставлено як уже сформованому фахівцю з “Соціального забезпечення”, котрий буде працювати у такій соціальній установі.

Методика виконання завдання: розробити стратегію і тактику таких етапів створення ЦНАП:

- 1) формування робочої групи;
- 2) формулювання Положення та Регламенту роботи ЦНАП;
- 3) формування переліку послуг ЦНАП;
- 4) підготовка та затвердження інформаційних і технологічних карток;
- 5) формування команди необхідних фахівців;
- 6) складання переліку надання супутніх послуг у ЦНАП та розрахунок вартості платних послуг;
- 7) розробка бюджету функціонування ЦНАПу.

У процесі підготовки даного завдання можна використати інформаційне забезпечення, що стосується методичних вказівок створення ЦНАП, подану за посиланням: <https://decentralization.gov.ua/news/12265>.

ЗАВДАННЯ 2: Розробка фахових рекомендацій щодо забезпечення ефективного функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення України.

Методика виконання завдання:

- 1) сформулювати та аргументувати особисту фахову думку щодо необхідності реформування діючого пенсійного забезпечення в Україні;
- 2) визначити та проаналізувати ризики діяльності недержавних пенсійних фондів, які стоять на заваді розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні;
- 3) обґрунтувати методи уникнення чи мінімізації негативного впливу загрозливих явищ.

Дане завдання варто виконувати з такої позиції: яким саме Ви особисто бачите для себе пенсійне забезпечення при досягненні пенсійного віку?

ЗАВДАННЯ 3: Вибір особисто для себе (чи для когось із своїх родичів, знайомих) Програми недержавного пенсійного забезпечення (страхування), з поміж пропонувананих недержавними пенсійними фондами чи страховими компаніями та проведення необхідних фінансових розрахунків стосовно того, що підібраний фінансовий продукт забезпечить особисто Вам фінансовий добробут при досягненні пенсійного віку.

Методика виконання завдання:

- 1) проаналізувавши окремі пропозиції основних недержавних пенсійних фондів України і лайфових страхових компаній щодо пенсійного забезпечення (страхування), на основі проведених фінансових розрахунків підібрати найбільш привабливий фінансовий продукт (саме для Вас) для накопичення недержавної пенсії;
- 2) можна також проаналізувати пропозиції банківської системи щодо накопичення коштів до досягнення пенсійного віку (особисто для Вас), порівняти їх та свої висновки обґрунтувати.

ЗАВДАННЯ 4: Розробка фахових рекомендацій щодо оптимізації видатків бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення (бюджет обирається на власний розсуд). У

процесі виконання завдання уявіть, що Вам завдання поставлено як уже сформованому фахівцю з “Соціального забезпечення”, котрий буде працювати у конкретній соціальній установі, бюджет якої Ви аналізуєте.

Методика виконання завдання:

- 1) проаналізувати здійснення видатків бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення населення;
- 2) здійснити моніторинг ефективності видатків бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення;
- 3) здійснити оцінку оптимальності видатків бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення;

4) на основі отриманих даних окреслити стратегічні напрями вдосконалення організації та інструментарію здійснення видатків бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення населення.

7. Тренінг з дисципліни

Тематика: *Соціальний бюджет*

Завдання: розробити модель соціального бюджету, що широко використовується в розвинутих країнах і основною метою якої є розрахунок і прогнозування на коротко- та середньострокову перспективу показників соціальних виплат, як бюджетних, так і фондів соціального страхування.

Структура:

За допомогою моделі соціального бюджету проведіть дослідження впливу підвищення розміру прожиткового мінімуму на обсяг соціальних виплат населенню.

Для цього використайте наступні чотири сценарії для проведення відповідних розрахунків:

Сценарій I (базовий) – розрахунки проведіть на основі діючого законодавства, відповідно до якого фактичні розміри соціальних виплат не завжди дорівнюють 100% розміру прожиткового мінімуму;

Сценарій Ia (доповнений базовий) – розрахунки проводьте з урахуванням того, що розміри усіх видів соціальних виплат визначені на основі 100% законодавчо встановленого прожиткового мінімуму;

Сценарій II (припущення) – розрахунки проводьте на основі припущення, що при визначенні розмірів усіх соціальних виплат розмір прожиткового мінімуму підвищиться у 2 рази;

Сценарій III (припущення) – розрахунки проведіть на основі припущення, що при визначенні розмірів усіх соціальних виплат розмір прожиткового мінімуму підвищиться у 4 рази.

8. Тематика самостійної роботи

№ з/п	Тематика	К-сть годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Фінанси сфери соціального забезпечення як елемент фінансової системи держави	11	15
2.	Тема 2. Соціальні ризики: концептуалізація та методологія оцінки	10	15
3.	Тема 3. Система державних органів управління та їхні функції у сфері соціального забезпечення	11	15
4.	Тема 4. Державне регулювання фінансів у сфері соціального забезпечення	10	15
5.	Тема 5. Система соціального забезпечення в Україні та фінансовий механізм соціальних виплат	11	15
6.	Тема 6. Інформаційне забезпечення та сучасні інформаційні технології управління фінансами в сфері соціального забезпечення	11	16
7.	Тема 7. Управління доходами у сфері соціального забезпечення	11	16
8.	Тема 8. Управління видатками у сфері соціального забезпечення	11	16
9.	Тема 9. Світовий досвід управління фінансами у сфері соціального забезпечення	10	15
10.	Тренінг	4	

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, індивідуальна робота, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування, виконання КПЗ.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- залік.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в *установленому порядку*.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов’язковим. За об’єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни “Управління фінансами в сфері соціального забезпечення” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30 %	40 %	30 %
1. Робота на практичних заняттях (1-5 теми) по 5 балів за тему – макс. 25 балів. 2. Виконання завдань для самостійної роботи – макс. 20 балів. 3. Модульна контрольна робота – макс. 55 балів	1. Робота на практичних заняттях (теми 6-9) по 5 балів за тему – макс. 20 балів. 2. Виконання завдань для самостійної роботи – макс. 20 балів. 3. Модульна контрольна робота – макс. 60 балів.	1. Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. 2. Захист КПЗ – макс. 40 балів. 3. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів.

Критерії оцінювання роботи на практичному занятті

Здобувач вищої освіти на практичному занятті може отримати максимум 5 балів за

шкалою:

5 балів ставиться за таких умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, дає повну, аргументовану, послідовну й обґрунтовану відповідь, що супроводжується правильними прикладами, на підтвердження власних думок, здійснює аналіз і формулює висновки, вільно послуговується термінологією у сфері фінансів соціального забезпечення;
- вирішує практичні та ситуаційні завдання.

4 бали ставиться за таких умов:

- студент доволі активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, достатньо повний, обґрунтований виклад навчального матеріалу, але при додаткових контрольних запитаннях, які ставить викладач, не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;
- вирішує практичні та ситуаційні завдання лише з певною допомогою викладача чи колег.

3 бали ставиться за таких умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- загалом виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

2 бали ставиться за таких умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після підказок викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і поверхнево її розуміє;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і без логічної послідовності.

1 бал ставиться за таких умов:

- студент фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) викладає початковий матеріал, припускаючись при цьому суттєвих неточностей і помилок, які не виправляє навіть при підказках викладача;
- виявляє нерозуміння змісту теоретичних питань та практичних завдань і, як наслідок цього – демонструє повну відсутність навичок як в аналізі явищ, так і в подальшому виконанні практичних завдань.

Шкала оцінювання студентів:

За шкалою ЗУНУ (сума балів за всі види навчальної діяльності в межах модуля)	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)

1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)
------	--

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачас навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-9
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-9
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-9
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бражко О. В. Особливості формування державних підходів до розвитку системи соціального захисту населення в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. № 27. С. 35–39. URL: <http://www.pagjournal.iei.od.ua/archives/2022/27-2022/6.pdf>.
2. Васютинська Л.А. Програмно-цільове управління національною економікою у контексті системного аналізу. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 50-1. С. 48-52. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/50_1_2020/10.pdf.
3. Волошин І. П. Гарантії захисту прав малозабезпечених громадян. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 3. С. 68-72.
4. Гнидюк І. В., Гайдей О. В. Бюджетне фінансування соціального забезпечення в Україні. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія : Економічні науки*. 2019. № 4 (89). С. 67-72.
5. Гордієнко Л.А. Науково-методологічні підходи фінансування соціальних виплат малозахищеним верствам населення. *Modern Economics*. 2019. № 13 (2019). С. 65-70.
6. Дорош О., Сальникова Т.В. Бюджет держави як інструмент реалізації соціально-економічних програм. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 219-222.
7. Іванова А. Особливості забезпечення соціального захисту в умовах децентралізації бюджетних повноважень. *Світ фінансів*. 2021. № 1 (66). С. 38-47.
8. Кулина Г., Налукова Н. Інформатизація сфери соціального забезпечення як необхідна компонента формування цифрової економіки. *Світ фінансів*. 2020. № 1. С. 95-106.
9. Лисяк Л., Качула С., Абдін А. Бюджетна політика у сфері видатків в координатах соціального розвитку. *Світ фінансів*. 2020. Вип. 4 (65). С. 39-55.
10. Мальований М. І. Оцінка бюджетного фінансування соціального забезпечення в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 1 (72). С. 116-1350.
11. Мелконян А. Г. Специфіка та особливості функціонування західних моделей публічного управління соціальним захистом. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. Вип. 15. С. 11-15.
12. Насібова О. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 35-40.
13. Насібова О. Фінансовий механізм соціального захисту як інструмент регулювання рівня життя населення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 48-54.

14. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (01-31.07.2022). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voennoho-3>.
15. Осіпова Л. В., Грицик Н. В. Фінансування соціального забезпечення в умовах децентралізації. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 2 (13). С. 10-15.
16. Петруха Н., Петруха С., Алексеєнко Н., Кушнерук О., Мазур А. Соціальні імперативи державних фінансів: воєнна адаптація та засади повоєнного відновлення. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Том 3 (50). С. 358-371. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4031>.
17. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>.
18. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. №2671-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
19. Про затвердження Положення про Державну соціальну службу України : Постанова КМУ від 22.05.2019 р. № 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-2019-%D0%BF>.
20. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери : Розпорядження КМУ від 28 .10.2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text>.
21. Проект Державного бюджету України на 2023 рік максимально зберігає видатки на соціальний захист та підтримку. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/228440.html>.
22. Солопенко Т. Алгоритм визначення цілей у бюджетуванні. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 3. С. 91-104.
23. Стефанків О., Данилишин В. До проблеми пошуку ефективних механізмів планування та здійснення соціальних видатків у реалізації соціальної політики держави. *Ефективна економіка*. 2019. № 7.
24. У 2020 році Мінсоцполітики запровадить нову модель соціальних сервісів у регіонах URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/u-2020-roci-minsocpolitiki-zaprovadit-novu-model-socialnih-servisiv-v-regionah>.
25. Alexander F. King. The Reality of State Disinvestment in Public Higher Education. URL: <https://www.insidehighered.com/views/2019/11/26/recent-studies-state-disinvestment-public-higher-education-are-misleading-opinion>.
26. Clegg Stewart, Cunha Miguel Pina e (2019). *Management, Organizations and Contemporary Social Theory*. London, Routledge. 326 p.
27. Endale K., Pick A., Woldehanna T. Financing social protection in Ethiopia : A long-term perspective. *OECD Development Policy Papers*. 2019. No. 15. OECD Publishing, Paris. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/development/financing-social-protection-inethiopia_9ce809d8-en.
28. Moore-wilk Meghan M. Impacts of the Erosion of State Funding for Public Higher Education: Longitudinal Case Studies of Four State Systems – California, Georgia, New York and Wisconsin. *CUNY ACADEMIC works*. 2019. № 5. URL: https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4153&context=gc_etds.
29. State Financial Aid Programs. URL: <https://mhcc.maryland.gov/preparing/pages/financialaid/descriptions.aspx>.
30. Yurchyk I. Social services in the conditions of war. Modernization of science and its influence on global processes : collection of scientific papers «SCIENTIA» II International Scientific and Theoretical Conference, Bern, October 21, 2022. Bern, Swiss Confederation, 2022. P. 39-40. URL: <https://sel.vtei.edu.ua/repository/g.php?fname=28996.pdf>.